

PR 334/2023
CAP

**CENTRUL NAȚIONAL
ANTICORUPȚIE AL
REPUBLICII MOLDOVA**

**NATIONAL ANTICORRUPTION
CENTRE OF THE REPUBLIC OF
MOLDOVA**

Adresa: MD-2004, bd. Ștefan cel Mare și Sfânt 198, mun. Chișinău, Republica Moldova
tel. (+373) 22-25-72-94, email: secretariat@cna.md

Nr. 06/2/15983 din 11.10.2023

La nr.334 din 28.09.2023

Parlamentul Republicii Moldova

Prin prezenta, Vă remitem atașat raportul de expertiză anticorupție la proiectul de lege pentru modificarea Legii nr.768/2000 privind statutul alesului local (art.7, art.26).

Anexă: Raportul de expertiză anticorupție – 3 (trei) file.

Director

Digitally signed by Rusu Iulian
Date: 2023.10.11 14:35:43 EEST
Reason: MoldSign Signature
Location: Moldova

Iulian RUSU

SECRETARIATUL PARLAMENTULUI REPUBLICII MOLDOVA		
D.D.P. Nr. <u>2593</u>		
" <u>11</u> "	<u>10</u>	<u>2023</u>
Ora _____		

RAPORT DE EXPERTIZĂ ANTICORUPȚIE

Nr. ELO23/9098 din 11.10.2023

la proiectul de lege pentru modificarea Legii nr.768/2000 privind statutul alesului local (art.7, art.26)

Prezentul raport de expertiză anticorupție a fost întocmit de Centrul Național Anticorupție al Republicii Moldova în baza Legii nr.100/2017 cu privire la actele normative, a Legii nr.1104/2002 cu privire la Centrul Național Anticorupție, a Legii integrității nr.82/2017 și a Metodologiei de efectuare a expertizei anticorupție a proiectelor de acte legislative și normative, aprobată prin Hotărârea Colegiului Centrului nr.6 din 20 octombrie 2017.

I. Analiza riscurilor de corupere a procesului de promovare a proiectului

I.1. Pertinența autorului, categoriei propuse a actului și a procedurii de promovare a proiectului

Autor al proiectului de act normativ este Parlamentul RM, iar autor nemijlocit este un grup de deputați în Parlament, ceea ce corespunde art.73 din Constituția Republicii Moldova și art.47 alin.(3) din Regulamentul Parlamentului, aprobat prin Legea nr.797/1996.

Categoria actului legislativ propus este Lege organică, ceea ce corespunde art.72 din Constituție și art. 6-12 din Legea nr.100/2017 cu privire la actele normative.

I.2. Respectarea rigorilor de transparență în procesul decizional la promovarea proiectului

Conform art.8 al Legii nr.239/2008 privind transparența în procesul decizional "*etapele asigurării transparenței procesului de elaborare a deciziilor sunt:*

- a) informarea publicului referitor la inițierea elaborării deciziei;*
- b) punerea la dispoziția părților interesate a proiectului de decizie și a materialelor aferente acestuia;*
- c) consultarea cetățenilor, asociațiilor constituite în corespundere cu legea, altor părți interesate;*
- d) examinarea recomandărilor cetățenilor, asociațiilor constituite în corespundere cu legea, altor părți interesate în procesul de elaborare a proiectelor de decizii;*
- e) informarea publicului referitor la deciziile adoptate."*

Proiectul supus expertizei a fost plasat pe pagina web a Parlamentului RM, cu anexarea notei informative, fiind asigurat accesul părților interesate la proiectul prenotat pentru a putea prezenta/expedia recomandări asupra acestuia.

Conform art.27 alin.(1) al Legii nr.100/2017 cu privire la actele normative: „La elaborarea unui proiect de act normativ, autorul proiectului sau autoritatea responsabilă de elaborarea proiectului poate să formeze un grup de lucru, alcătuit din specialiști în domeniu, precum și din reprezentanți ai societății civile.”

Potrivit, art.20 alin.(1) din Legea integrității nr.82/2017 prevede că, „Desfășurarea activității entităților publice în mod transparent, responsabil în raport cu cetățenii și cu implicarea acestora este asigurată prin crearea posibilităților de participare a cetățenilor, a asociațiilor constituite în corespundere cu legea și a altor părți interesate [...] la procesul decizional din cadrul entității publice.”

Respectiv, în vederea asigurării transparenței în procesul decizional, ca fiind unul din procese în lupta cu corupția, considerăm că în procesul de promovare a proiectului, precum și în temeiul art.109 din Constituția Republicii Moldova, art.3, art.4 pct.6 din Carta Europeană a Autonomiei Locale, art.6 alin.(5) din Legea nr.436/2006 privind administrația publică locală și art.8 alin.(1) din Legea nr. 435/2066 privind descentralizarea administrativă, se impune necesitatea consultării autorităților administrației publice locale vizate pe marginea subiectului invocat prin proiectul supus expertizei anticorupție, a Congresului Autorităților Locale din Moldova, Confederației Naționale a Sindicatelor din Moldova și altor părți interesate.

I.3. Scopul anunțat și scopul real al proiectului

Potrivit notei informative: „Conceptul propus vine să asigure formarea și/sau dezvoltarea competențelor profesionale a președinților, vicepreședinților de raioane, primarilor și viceprimarilor și să asigure independența sindicatelor față de autoritățile publice de toate nivelurile.”

Analizând normele elaborate s-a constatat că prin proiect se propune modificarea Legii nr.768/2000 privind statutul alesului local, prin completarea cu prevederi care să asigure pentru președinți, vicepreședinți de raioane, precum și primari și viceprimari, a dreptului, dar și stabilirea obligației, de a-și perfecționa abilitățile și pregătirea profesională. În acest sens, autorul a precizat că, „Prin aprobarea modificărilor propuse, aleșii locali menționați își vor putea îmbunătăți aptitudinile, cunoștințele și tehnicile de lucru, în vederea realizării la un nivel superior a obiectivelor și sarcinilor ce le revin.”

La fel, proiectul stabilește incompatibilitatea mandatului alesului local cu exercitarea funcției de conducere în organele sindicale de toate nivelurile: național, teritorial, ramural și de unitate. Astfel, conducătorul organului sindical de toate nivelurile: național, teritorial, ramural și de unitate, va putea să obțină un mandat de ales local, dar va demisiona din funcția incompatibilă cu mandatul deținut sau își va depune mandatul în termen de 30 de zile de la apariția incompatibilității. Potrivit autorului: „Instituirea incompatibilității reprezintă o garanție a integrității și credibilității în exercitarea funcției publice sau de demnitate publică, caracteristică unui stat de drept cu o democrație veritabilă, iar îndeplinirea funcțiilor de demnitate publică în condiții de integritate și transparență se poate realiza, inclusiv prin respectarea regimului incompatibilităților. Asigurarea independenței sindicatelor, în activitatea lor, față de autoritățile publice de toate nivelurile, dar și față de partidele politice poate fi atinsă prin instituirea și respectarea regimului incompatibilităților.”

I.4. Interesul public și interesele private promovate prin proiect

Reieșind din argumentele prezentate de către autor în nota informativă, proiectul promovează interesul public privind asigurarea independenței sindicatelor față de autoritățile publice de toate

nivelurile, prin instituirea și respectarea regimului incompatibilităților de către aleșii locali.

La fel, proiectul promovează interesele președinților, vicepreședinților de raioane, precum și primarilor și viceprimarilor de a-și dezvolta competențele profesionale, ceea ce este conform interesului public.

I.5. Justificarea soluțiilor proiectului

I.5.1. Suficiența argumentării din nota informativă.

În conformitate cu art.30 al Legii nr.100/2017 cu privire la actele normative, proiectele de acte normative sunt însoțite de „nota informativă care cuprinde:

- a) denumirea sau numele autorului și, după caz, a participanților la elaborarea proiectului actului normativ;
- b) condițiile ce au impus elaborarea proiectului actului normativ și finalitățile urmărite;
- c) descrierea gradului de compatibilitate, pentru proiectele care au ca scop armonizarea legislației naționale cu legislația Uniunii Europene;
- d) principalele prevederi ale proiectului și evidențierea elementelor noi;
- f) modul de încorporare a actului în cadrul normativ în vigoare”.

Argumentele invocate de autor în nota informativă justifică necesitatea elaborării proiectului, fiind întrunite cerințele art.30 al Legii nr.100/2017 cu privire la actele normative.

I.5.2. Argumentarea economică-financiară.

Conform art.30 lit.e) al Legii nr.100/2017 cu privire la actele normative, nota informativă trebuie să conțină „e) fundamentarea economico-financiară”.

Potrivit notei informative: „Sub aspect financiar și economic implementarea proiectului de lege nu va necesita finanțare de la bugetul de stat. Autoritățile publice și acum au obligația de a prevedea în bugetul anual propriu mijloace pentru finanțarea procesului de dezvoltare profesională angajaților din subordine, în mărime de cel puțin 2% din fondul de salarizare. Respectiv, în planurile instituționale de dezvoltare profesională a angajaților vor fi incluși președinții, vicepreședinții de raioane, precum și primarii și viceprimarii”.

II. Analiza generală a factorilor de risc ale proiectului

II.1. Limbajul proiectului

Potrivit art.54 al Legii nr.100/2017 cu privire la actele normative „textul proiectului actului normativ se elaborează [...] cu respectarea următoarelor reguli: [...]

- a) se expune într-un limbaj simplu, clar și concis [...]
- c) terminologia utilizată este constantă, uniformă și corespunde celei utilizate în alte acte normative, în legislația Uniunii Europene și în alte instrumente internaționale la care Republica Moldova este parte, cu respectarea prevederilor prezentei legi; [...]
- e) se interzice folosirea neologismelor dacă există sinonime de largă răspândire, [...]
- f) se evită folosirea [...] a cuvintelor și expresiilor [...] care nu sînt utilizate sau cu sens ambiguu;
- g) se evită tautologiile juridice;
- h) se utilizează, pe cât este posibil, noțiuni monosemantice, [...]

Textul proiectului este expus într-un limbaj simplu, clar și concis, cu respectarea regulilor gramaticale și de ortografie, întrunind cerințele prevăzute de art.54 din Legea nr.100/2017.

II.2. Coerența legislativă a proiectului

În textul proiectului nu au fost identificate norme contradictorii sau conflicte dintre prevederile acestuia cu reglementările altor acte normative în vigoare.

II.3. Activitatea agenților publici și a entităților publice reglementată în proiect

Proiectul conține reglementări ce se referă la activitatea autorităților publice, care, potrivit proiectului, au obligația de a prevedea în bugetul anual propriu mijloace pentru finanțarea procesului de dezvoltare profesională a alesului local, în mărime de cel puțin 2% din fondul de salarizare.

Totodată, modul de organizare și desfășurare a procesului de dezvoltare profesională a alesului local va fi aprobat de Guvern, inclusiv vor fi elaborate programe de instruire, în corespundere cu necesitățile practice și relevanța tematicilor pentru dezvoltarea profesională a acestei categorii de aleși locali.

II.4. Atingeri ale drepturilor omului care pot fi cauzate la aplicarea proiectului

Prevederile proiectului nu aduc atingere drepturilor fundamentale ale omului consacrate de Constituția Republicii Moldova, Declarația Universală a Drepturilor Omului și Convenția Europeană a Drepturilor Omului.

III. Concluzia expertizei

Proiectul a fost elaborat de un grup de deputați în Parlamentul Republicii Moldova și vine să asigure formarea și/sau dezvoltarea competențelor profesionale a președinților, vicepreședinților de raioane, primarilor și viceprimarilor și să asigure independența sindicatelor față de autoritățile publice de toate nivelurile.

Prin proiect se propune modificarea Legii nr.768/2000 privind statutul alesului local, prin completarea cu prevederi care să asigure pentru președinți, vicepreședinți de raioane, precum și primari și viceprimari, a dreptului, dar și stabilirea obligației, de a-și perfecționa abilitățile și pregătirea profesională. La fel, proiectul stabilește incompatibilitatea mandatului alesului local cu exercitarea funcției de conducere în organele sindicale de toate nivelurile: național, teritorial, ramural și de unitate.

Reieșind din argumentele prezentate de către autor în nota informativă, proiectul promovează interesul public privind asigurarea independenței sindicatelor față de autoritățile publice de toate nivelurile, prin instituirea și respectarea regimului incompatibilităților de către aleșii locali. La fel, proiectul promovează interesele președinților, vicepreședinților de raioane, precum și primarilor și viceprimarilor de a-și dezvoltarea competențele profesionale.

Subsidiar, în vederea asigurării transparenței în procesul decizional, ca fiind unul din procese în lupta cu corupția, considerăm că în procesul de promovare a proiectului, precum și în temeiul art.109 din Constituția Republicii Moldova, art.3, art.4 pct.6 din Carta Europeană a Autonomiei Locale, art.6 alin.(5) din Legea nr.436/2006 privind administrația publică locală și art.8 alin.(1) din Legea nr. 435/2066 privind descentralizarea administrativă, se impune necesitatea consultării autorităților administrației publice locale vizate pe marginea subiectului invocat prin proiectul supus expertizei

anticorupție, a Congresului Autorităților Locale din Moldova, Confederației Naționale a Sindicatelor din Moldova și altor părți interesate.

11.10.2023

Expert al Direcției legislație și expertiză anticorupție:

Xenia VAMEȘ , Inspector principal

Digitally signed by Vameș Xenia
Date: 2023.10.11 11:30:58 EEST
Reason: MoldSign Signature
Location: Moldova

